

Vooruitkijken met Susskind

Waar vinden aankomende juristen een baan? En waarom is een 'rentree' van accountantskantoren op de juridische markt te verwachten? Britse trendwatcher Richard Susskind beantwoordt deze en andere vragen in zijn nieuwste boek *Tomorrow's Lawyers*.

Tekst: Christ'l Dullaert¹

Als je cynisch zou zijn, zou je denken dat Susskind zich in zijn laatste boek enkel op aanstormende advocaten richt, nu de 'gewone' advocatuur weinig lering lijkt te trekken uit zijn eerdere boeken. Ook qua prijs (12.39 euro via Jongbloed) en qua uitgave (pocket) lijkt het boek zich op jongeren te richten. Het leest, zoals al zijn boeken, prettig en de door hem gegeven praktijkvoorbeelden maken het boek zeer actueel. Inhoudelijk borduurt het voort op Susskinds eerdere boeken, zoals *Transforming the Law* en *The End of Lawyers?* Daarnaast richt hij zich met adviezen tot aankomende juristen. Waar is voor hen het werk in de komende jaren te vinden? Moeten zij bij advocatenkantoren solliciteren of juist bij andere, nieuwe, juridische dienstverleners?

Drie aanjagers

Het boek is in drieën verdeeld en begint met een samenvatting van zijn eerdere werk; hierin behandelt Susskind de voornaamste aanjagers van de veranderingen voor de juridische wereld, waarvan volgens hem de belangrijkste drie zijn: de *More for less* uitdaging; cliënten, in het bijzonder general counsels, lijken meer en vooral ook andere waar voor hun geld te vragen; ten tweede, de liberalisatie: denk bijvoorbeeld, voor wat Susskinds thuisbasis Engeland betreft, aan het openstellen van de komst van vreemd kapitaal voor advocatenkantoren. C&A zou daar mede-eigenaar kunnen worden van NautaDutilh, om maar iets te noemen. Ook al lijkt deze 'aanjager' in eerste instantie

'Ook leuk, de sollicitatievragen die Susskind aankomende advocaten meegeeft'

alleen Engeland te raken, het effect is ook daarbuiten te voelen. Er ontstaan heel nieuwe commerciële initiatieven zoals bijvoorbeeld *The Coöperative Legal services* die het hele juridisch landschap doen veranderen en ook hier van invloed zullen zijn. En ten derde: de mogelijkheden die informatietechnologie biedt voor bijvoorbeeld kennisdelen en het gebruik van social media.

In het tweede deel van zijn boek schetst Susskind de toekomst van het juridische landschap en in het derde deel richt hij zich specifiek op aankomende advocaten; hij geeft hen zelfs een aantal kritische sollicitatievragen mee voor bij hun eerste gesprekken.

Verandering komt van aanstormend talent

Het zou jammer zijn als ik de volledige inhoud en detail zou bespreken – u moet het zelf maar lezen – maar een paar zaken wil ik expliciet noemen. Susskind ziet een 'rentree' van de accountantskantoren op de juridische markt. Volgens hem zijn zij niet alleen beter in het managen van jong talent binnen hun kantoren, ze zijn ook meer ingesteld op het werken naar de wensen van hun cliënten. Opvallend

is een paragraaf in het tweede deel dat gewijd is aan een door Susskind waargenomen onrust bij junior partners van de grotere kantoren. Zij lijken zich in toenemende mate af te vragen of het kantoor, waar zij als partner zijn toegetreden, wel geëquipeerd is om alle toekomstige veranderingen snel en adequaat tegemoet te kunnen treden. Oudere partners lijken meer geoccupeerd met het veiligstellen van hun kantoordeel dan met het manoeuvreren van hun kantoor naar de nieuwe tijd. Ook hier ziet Susskind een verschil met accountantskantoren; volgens hem letten oudere partners daar meer op het behoud van een gezond, hedendaags kantoor voor de toekomstige generatie.

Ook leuk, de sollicitatievragen die Susskind aankomende advocaten meegeeft. Ik noem er een paar: Hoe ziet de juridische dienstverlening er volgens u in 2035 uit? Stelt het u gerust dat andere advocatenkantoren (ook) weinig innovatie/voortgang boeken? En ziet u mogelijkheden om een deel van het werk elders onder te brengen?

Zijn er nog punten van kritiek ten aanzien van het boek? Het enige wat je kunt bedenken, is dat Susskind geen veranderingmanager is, maar dat pretendeert hij ook niet. Met een heel goede lezing en wederom een fantastisch nieuw boek zal een kantoor niet snel veranderen. Misschien is het daarom toch wel wijs dat hij zich in *Tomorrow's Lawyers* tot het aanstormend talent richt. Van hen zal de verandering uiteindelijk ook moeten komen.

Tomorrow's Lawyers, Richard Susskind, Oxford Press 2013, 165 pagina's.

¹ Directeur Le Tableau en auteur van onder andere *Yoga in je Toga*.